

ІННОВАЦІЙНЕ ОНОВЛЕННЯ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ШЛЯХ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

ИННОВАЦИОННОЕ ОБНОВЛЕНИЕ РЕСУСНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАК АЛЬПЕРНАТИВНЫЙ ПУТЬ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПЯТИЯИ

INNOVATIVE UPDATE OF RESOURCE ENSURING OF PRODUCTION AS AN ALTERNATIVE WAY FOR ENTERPRISE DEVELOPMENT

В статті доведено, що інноваційне оновлення ресурсного забезпечення є основою розвитку виробничого підприємства, обґрунтовано, що застаріле обладнання, устаткування та технологічні процеси створюють перешкоди для динамічного розвитку. Інноваційний процес розглянуто як доцільний шлях для розвитку підприємства, що підкріплюється зміцненням та покращенням конкурентоспроможності підприємства, ефективності господарської діяльності, збільшення фінансових ресурсів. Обґрунтовано необхідність інноваційних змін. Дослідження виконано у розрізі аналізу загального фінансового забезпечення, інформаційної підтримки, інноваційних витрат, матеріальних та трудових ресурсів. Виділено їх особливості, наявні проблеми та можливості інноваційного удосконалення.

Ключові слова: виробництво, промислове підприємство, інновації, оновлення, ресурси, розвиток.

В статье доведено, что инновационное обновление ресурсного обеспечения является основой развития производственного предприятия, обосновано, что устаревшее оборудование и технологические процессы создают препятствия для динамического развития. Инновационный процесс рассмотрен как целесообразный путь для развития предприятия, который подкрепляется укреплением и улучшением конкурентоспособности предприятия, эффективности хозяйственной деятельности, увеличение финансовых ресурсов. Обосновано необходимость инновационных изменений. Исследование выполнено в разрезе анализа общего финансового обеспечения, информационной поддержки, инновационных затрат, материальных и трудовых ресурсов. Выделены их особенности, существующие проблемы и возможности инновационного совершенствования.

Ключевые слова: производство, промышленное предприятие инновации, обновление, ресурсы, развитие.

The paper proved that innovative update of resource ensuring is the basis of industrial enterprises development, substantiated, that outdated equipment, facilities and technology processes create obstacles for dynamic development. The innovation process is considered as an appropriate way for the development of enterprises, backed by strengthening and improving the competitiveness of enterprises, the efficiency of economic activity, expanse of financial resources. The necessity of innovative changes was substantiated. The research was conducted in the context of the overall

financial analysis ensuring, information support, innovation costs, material and labor resources. Their characteristics, problems and opportunities of innovative improvements were highlighted.

Keywords: manufacturing, industrial enterprise, innovation, updates, resources, development.

Вступ. Метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку, тобто накопичення фінансових результатів через здійснення виробничо-господарської діяльності. Удосконалення ресурсного забезпечення є основну можливість для підвищення економічного зростання. Для досягнення максимального ефекту від використання наявних ресурсів необхідно розширити повноту використання, а також своєчасно впроваджувати в процес виробництва нові прогресивні технології та ресурси. Такі нововведення мають для підприємства вирішальне значення на шляху до підвищення конкурентоспроможності, вони дають змогу впроваджувати нові ресурсозберігаючі технології, а як наслідок зменшення витрат на ресурси, зниження собівартості, підвищення якості.

Загальні аспекти розвитку підприємства та впливу на нього інноваційного оновлення ресурсного забезпечення виробництва продукції дістали широкого поширення як в зарубіжній та і в вітчизняній літературі. В дослідження даного аспекту варто виділити І. А. Жукович [7], В. Г. Зінова [5], Е. М. Самородова [1], Й. Шумпетера [4]. На думку даних науковців інноваційне оновлення є запорукою прогресивного розвитку підприємства.

Постановка завдання. З плином часу зростає значення інноваційна діяльності підприємства, це стає головними фактором в забезпеченні сталого економічного розвитку та проведенні ефективної господарської діяльності. Покращення роботи підприємства в результаті призводить до покращення ситуації в країні. Зміцнення конкурентних позицій та підвищення ефективності господарювання на основі застарілих технологій та ресурсів стає неможливим в результаті це призводить до пошуку альтернатив які можна використати в своїй діяльності забезпечивши при цьому необхідні результати, саме тому інноваційний шлях розвитку стає гарантом покращення становища підприємств. Зважаючи на це набуває популярності технічне переозброєння підприємств що є основою даного процесу. Тому питання інноваційного оновлення ресурсного забезпечення, а саме переоснащення виробництва набувають є не просто альтернативою а необхідністю яка допоможе зберегти та накопичити прибуток. Основною метою роботи є дослідження стану ресурсного забезпечення виробництва продукції та обґрунтування необхідності його інноваційного оновлення, як однієї з форм альтернативного шляху для розвитку підприємства що сприятиме підвищенню ефективності економічної, господарської та інноваційної діяльності, а також допоможе здобути стійкі конкурентні переваги, закріпити вигідну позицію на ринку.

Методологія. В даній роботі використано такі методи дослідження як: структуризація даних, статистична обробка даних, системний та порівняльний аналіз.

Результати дослідження. Розвиток сучасних економічних процесів

стверджує необхідність концентрації виробництва та інноваційного оновлення ресурсного забезпечення.

Під впливом науково-технічного прогресу історична тенденція зростання капіталу передбачає ендогенні зміни в його структурі. Дійсно, зростання масштабів виробництва - це не просто механічне збільшення його за рахунок збільшення традиційно застосовуваних потужностей, це, в першу чергу, впровадження та використання нової технології, тобто застосування нової техніки і способів створення та реалізації на ринку виробленої продукції [1].

Інновації дозволяють здобути не лише конкурентну перевагу, але й тимчасову монополію; у сфері реального сектору економіки у XXI ст. найголовнішими видами інновацій - продуктові, технологічні (вдосконалення методів і форм виробництва товарів шляхом комплексної заміни засобів виробництва, спрямовані на покращення якості товару та зниження витрат на виробництво), ринкові (створення і застосування нових форм та форматів торгівлі на ринку споживчих товарів), організаційні (впровадження нових або вдосконалення старих організаційних структур управління суб'єктів господарювання) [4, с. 218].

Першочерговим завданням інноваційного перетворення економіки України є поширення саме технологічних інновацій, які можуть забезпечити отримання довгострокових конкурентних переваг, тобто активізація інноваційного оновлення техніко-технічної бази виробництва.

У сучасних умовах практична реалізація інноваційних процесів, впровадження провідної техніки і нових технологій у виробництво вимагає розширення поля вирішення організаційних питань виробництва та зростання його масштабів, який безпосередньо пов'язаний з впровадженням новацій [1].

З табл. 1 можна констатувати що інноваційним процесом оновлення виробництва цікавиться зовсім малий відсоток підприємств. Наявність динаміки до збільшення інноваційної активності дає можливість говорити про те що, така позитивна тенденція буде спостерігатися і надалі.

Спад промислового виробництва на початку 2000-х років підштовхнув підприємців до пошуку альтернативних шляхів розвитку власної компанії, які б могли зменшувати витрати на виробництво та збільшувати прибуток. Спад промисловості проявляється у вигляді зниження ефективності діяльності, що є протилежним процесу розвитку як такому і означає деградацію. Очевидно, що неспроможність вітчизняних підприємств конкурувати з іноземними, які успішно працюють на теренах нашої держави, було закладено і застарілість ресурсного забезпечення. Таким чином, на сьогодні маємо зростаючу тенденцію підприємств до інноваційного оновлення ресурсного забезпечення [2, с. 69].

Таблиця 1

Загальна характеристика інноваційного процесу в Україні

Показники	Усього	У відсотках до загальної кількості підприємств, %
-----------	--------	---

Vertical line on the left side of the page.

Vertical line on the right side of the page.

Роки

	2007	2010	2013	2007	2010	2013
Кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю	1705	1462	1679	11,9	13,8	16,2
Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн. грн.	5751,6	8045,5	14333,6			
Кількість підприємств, що здійснюють інноваційне оновлення	801	1217	1327	8,2	11,5	12,8
Впроваджено інноваційних нововведень на підприємстві	1808	2043	2510			

Складено на основі [6]

Ю.В. Яковець пов'язує інноваційну активність підприємця до оновлення ресурсного забезпечення з бажанням накопичити надприбуток або інноваційну ренту, в нашому випадку інноваційна активність вказує ще й бажання відповідати сталий розвиток: тобто, мати стабільне економічне зростання, економічну незалежність, переломити тенденцію сировинної залежності, збільшити частку високотехнологічної продукції, якщо сталий розвиток промислового підприємства базується на інноваційних процесах, то це визначає, що в деякий момент часу організація буде перебувати в умовах порушеної рівноваги або, як писав Й. Шумпетер, в умовах «підірваного рівноваги». В таких умовах необхідно збереження інноваційної активності і здійснення в цей період планомірної стабілізуючої діяльності [2, с. 69].

Така ситуація на ринку спонукає виробника оновлювати технічні та технологічні засоби виробництва продукції, що в свою чергу потребує залучення до даного процесу науковців та працівників із спеціальними навиками, а також створення взаємовигідного фінансування учасників реалізації процесу. Інноваційне оновлення ресурсного забезпечення виробництва продукції здійснюється через капіталовкладення. Найефективнішими є капіталовкладення, які забезпечують високі прибутки та досягаються за рахунок вкладень в інноваційний розвиток підприємств [10, с. 280-284].

Завданнями кожної організації є фінансування за рахунок власних і залучених коштів на інноваційні проекти, спрямовані на впровадження у виробництво прогресивних науково-технологічних розробок, освоєння випуску нових видів продукції шляхом надання підприємствам кредитів для їх інвестування. Підприємство може проводити фінансування інноваційних проектів не тільки за рахунок власних коштів але також і за допомогою державного бюджету, кредитів інвесторів та ін.

В період з 2007 по 2013 роки відбулися зміни в пріоритетах фінансування інноваційних проектів (табл.2), а саме збільшення частки фінансування за рахунок кредитів з 7,1 % до 39,3, в свою чергу зменшилась частка вкладів власних грошових коштів до 52,9%. Така тенденція говорить про те що частка вільних грошових коштів стає все менше, та це не є перешкодою для проведення інноваційного оновлення, альтернативою для вирішення даної проблеми стають

кредитні кошти. Грошові кошти взяті в кредит безперечно зменшують дохідні частину від впровадження інноваційного проекту оновлення ресурсної бази, однак все таки ці вкладення дають змогу отримати збільшення прибутку в майбутньому та забезпечити динамічний розвиток компанії.

Механізм інноваційного оновлення ресурсного забезпечення як основа формування інноваційно-активної системи пов'язаний з життєвим циклом продукції, який має відповідні фази: розробка, освоєння, розповсюдження, зрілість та старіння [10, с. 282]. Для розвитку та підтримки завойованих позицій нової продукції на ринку виникає потреба в удосконаленні технології, її виробництва та збуту, однак, відповідні можливості обмежені і, до того ж, як не збільшуй витрати на дослідження та розробки, обов'язково наступить фаза, яку визначають як фазу зрілості, коли подальше зростання потужностей супроводжується все меншим результатом [10, с. 281-284]. З позиції В. Зінова, розробка нового покоління продукції та опанування технології її виробництва повинні починатися тоді, коли фаза старіння продукції (товару), що традиційно продавалась, ще не наступила. [10, с. 283-284]. Це свідчить про те що, для прибуткового розвитку підприємства необхідно здійснювати своєчасне оновлення ресурсного забезпечення виробництва продукції, що надасть змогу зменшити витрати на її виробництво та збільшити прибуток.

Таблиця 2

Розподіл загального обсягу фінансування інноваційного процесу за джерелами, %

Вид грошових коштів	Роки		
	2007	2010	2013
Власні кошти	87,7	59,3	52,9
Державні кошти та кошти місцевих бюджетів	0,8	1,2	1,1
Кошти вітчизняних інвесторів	1,4	0,4	0,3
Кошти іноземних інвесторів	2,7	30	0,4
Кредити	7,1	7,8	39,3
Інші джерела фінансування	0,3	1,3	7,0

Складено на основі [6]

Ресурсне забезпечення підприємства є основою будь-якого виробничого процесу, від того наскільки ефективно використовуються основні фонди залежить прибутковість підприємства. За допомогою показника фондоозброєності можна побачити яка кількість основних фондів припадає на одного робітника (табл.3).

Таблиця 3

Вплив інноваційних витрат на ефективність діяльності підприємств, %

Показники	Роки		
	2007	2010	2013
Рівень зростання витрат на придбання машин, устаткування установок	52,3	67,0	72,1
Рівень зростання фондоозброєності праці	14,6	17,3	34,1
Індекс зростання продуктивності праці	15,6	19,0	28,3

Складено на основі [6]

Структура фондоозброєності промислових підприємств у Дніпропетровській області в 2007-2013 рр. змінилася завдяки збільшенню в їх складі кількості інноваційних машин та устаткування на 52,3%, 67,0% і 72,1% порівняно з попереднім роком; відповідно відбулося зростання рівня фондоозброєності на 14,6%, 17,3%, 34,1%, а продуктивності праці - на 15,6%, 19,0%, 28,3%. Також внаслідок збільшення інноваційних витрат спостерігалось зниження інших витрат, що включаються в собівартість продукції.

Основою фондоозброєності є ресурсне забезпечення. Підвищення конкурентоспроможності підприємства є можливим за підвищення цінності товару власного виробництва. Даний процес безперечно пов'язаний з основою виробничого процесу - використанням різного виду ресурсів. Відповідно до змін середовища виникає необхідність у структурному співвідношенні ресурсів, необхідних для розвитку організації. Виходячи із того, що ресурси є основою складовою потенціалу розвитку організації [8, с.49]. Таким чином, постає питання вчасного реагування на зміни в зовнішньому середовищі та відповідно проводити оновлення виробничого забезпечення. Ресурсне забезпечення будь якої організацій відіграє вирішальну роль в її діяльності.

В складі ресурсного забезпечення діяльності виробничих підприємств найчастіше розрізняють матеріальні, трудові і фінансові ресурси. Для виробничих підприємств ці складові є однаково визначальними. Традиційно під матеріальними ресурсами розуміється вся сукупність знарядь і предметів праці, які мають матеріальну природу і необхідні для досягнення поставлених цілей діяльності підприємства [9, с. 235]. В організації діяльності виробничих підприємств для створення і реалізації їхніх продуктів необхідні будівлі, споруди, обладнання, а також різноманітні виробничі і інформаційні засоби [9, с. 236]. Матеріальні ресурси є обмеженими і часто їх забезпечення супроводжуються проблемою дефіциту, тому необхідним є їх ефективне і раціональне використання, поглиблення переробки та заміна штучно створеними аналогами. Управління даною складовою ресурсного забезпечення діяльності організації передбачає постійний процес оптимізації використання та заміни техніко-складової потенціалу [9, с. 236]. Управління трудовими ресурсами базується на твердженні, що працівник - важливий фактор виробництва в сучасних умовах, який дає змогу пристосувати його діяльність до вимог зовнішнього середовища [9, с. 236].

Фінансові ресурси також є необхідною умовою розвитку будь-якої організації і управління ними зорієнтоване, у першу чергу, на забезпечення стабільних і життєво важливих фінансових потоків, пошук зовнішніх джерел фінансування за умови необхідності, оптимізації структури капіталу [10, с. 79].

Особливість трудових ресурсів підприємства в тому що вони в своїй діяльності безпосередньо використовують матеріальні та фінансові ресурси, від ефективності їхнього використання в цілому і залежить функціонування підприємства. Отож своєчасне проведення навчання та перепідготовки персоналу дає змогу підвищити ефективність їх роботи.

Такі види ресурсного забезпечення як: нормативно-правова база, науково-методична база, інформаційні ресурси, є не менш важливими для повноцінного функціонування підприємства. Нормативно-правова складова ресурсного забезпечення діяльності виробничого підприємства представлена всією різноманітністю законодавчих актів, прийнятих державними органами влади, розробленими нормативно-правовими і науково-методичними документами [10, с. 82]. Науково-методичне забезпечення являє собою сукупність документів організаційно-методичного, нормативно-технічного й техніко-економічного характеру, які визначають норми, правила, вимоги, характеристики та інші дані, що використовують для вирішення завдань організації праці на виробничому підприємстві [10, с. 82]. Інформаційна складова ресурсного забезпечення діяльності підприємства - це сукупність даних зовнішнього та внутрішнього середовища, які використовуються для планування та прогнозування майбутніх тенденцій розвитку підприємства, уникнення помилкових дій, реалізації стратегічно важливих рішень тощо [10, с. 82].

Висновки: Підводячи підсумки проведеного дослідження можна стверджувати, що ресурсне забезпечення виробничого процесу будь-якого

підприємства є основою його розвитку. Застаріле обладнання, устаткування та технологічні процеси створюють перешкоди для динамічного розвитку, тому інноваційному процесу оновлення ресурсної бази на сьогодні потрібно приділяти все більше уваги. Це допоможе зменшити витрати на виробничий процес а за рахунок покращення якості продукції зміцнити конкурентні переваги. З плином часу все більше керівників усвідомлюють необхідність та важливість своєчасного оновлення ресурсного забезпечення, однак в даному питанні не можна обмежуватись тільки матеріло-технічною базою у час інформаційних технологій не менш важливими є кадрові та інформаційні.

Література:

1. Самородова Е. М. Инновации как фактор масштабного роста предприятий и концентрации производства в современных экономических системах [Электронный ресурс] / Е. М. Самородова // Креативная экономика. - 2009. - Режим доступа до ресурсу: <http://www.creativeconomy.ru/articles/2436/>.
2. Основные направления государственного регулирования научно- технического развития. - Ижевск: Института экономики и управления УдГУ, 2008. - 180 с.
3. Котова Н. С. Техничко-технологическое обновление пищевой промышленности Украины: факторы инвестиционно-инновационного развития [Электронный ресурс] Котова Н. С. // 1. - 2013. - Режим доступа до ресурсу: <http://cyberleninka.ru/article/n/tehniko-tehnologicheskoe-obnovlenie-pishevoy-promyshlennosti-ukrainy-factory-investitsionno-innovatsionnogo-razvitiya>.
4. Економіка підприємства: Підручник. - В 2-х т. Т. 2 / За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: Вид-во «Хвиля-Прес», 2009. - 386 с.
5. Зинов В.Г. Управление интеллектуальной собственностью : Учебное пособие / Зинов В.Г. - М.: Дело, 2003. - 512 с.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Жукович, І. А. Інноваційна діяльність в українській економіці. Сучасний стан та проблеми / І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова, Г. М. Доброва // Статистика України. - 2010. -№ 1. - С 24-28.
8. Карлоф Б. И. Вызов лидеров / Б. И. Карлоф, С. М. Седерберг. - Москва: Дело, 2009. - 351 с.
9. Джой-Меттьюз Дженифер. Развитие человеческих ресурсов / Джой-Меттьюз Дженифер. - Москва: Эксмо, 2006. - 430 с. - (3).
10. Крушельницька О.В. Управління матеріальними ресурсами: Навч. посібник / Крушельницька О.В. - К.: Кондор, 2003. - 162 с.